

สงครามการค้าสหรัฐฯ - จีน : ผลกระทบต่อการค้าโลก

จากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน ที่ยังไม่มีแนวโน้มจะยุติ ถึงแม้ว่าจีนมีความพยายามในการเจรจาทางการค้ากับสหรัฐฯ อยู่หลายครั้งแต่ก็ประสบความล้มเหลว ทำให้การประกาศขึ้นภาษ้นำเข้าสินค้าของทั้งสองประเทศที่ถึงแม้จะมุ่งเป้าระหว่างกันโดยตรง แต่ประเทศที่มีอุตสาหกรรมการผลิตและส่งออกอยู่ในห่วงโซ่อุปทานของทั้งสองสหรัฐฯ และจีน ต่างก็ได้รับผลกระทบจากการประกาศขึ้นภาษ้นำเข้าสินค้าจากทั้งสองประเทศด้วยเช่นกัน ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยและค่าเงินเกิดการผันผวน เศรษฐกิจโลกที่กำลังจะฟื้นตัวก็กลับมาชะลอตัวอีกครั้ง ทั้งนี้สินค้าส่งออกของไทยเป็นหนึ่งในห่วงโซ่อุปทานของทั้งสองประเทศ เราจึงควรเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด หากสงครามการค้าครั้งนี้ยังไร้ข้อยุติและต่างฝ่ายต่างตอบโต้กันด้วยมาตรการที่รุนแรงขึ้น ความเสียหายที่ตามมาจะไม่ได้เกิดขึ้นต่อสองประเทศนี้เท่านั้น แต่ยังจะส่งผลกระทบต่อการค้าโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย เพราะทั้งสหรัฐฯ และจีนต่างเป็นชาติมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่ทรงอิทธิพลของโลก

พัฒนาการสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ - จีน

ในปี ๒๐๑๖ สหรัฐฯ และจีนมีมูลค่าการค้าระหว่างกันอยู่ประมาณ ๖ แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ สินค้าบางรายการยังอยู่ในสายผลิตเดียวกัน กล่าวคือจีนผลิตชิ้นส่วนอะไหล่ส่งออกให้สหรัฐฯ ต่อมาชิ้นส่วนนั้นถูกนำเข้าสู่สายการผลิตในสหรัฐฯ และสุดท้ายสหรัฐฯ ส่งผลิตภัณฑ์กลับมาขายในจีนอีกครั้ง โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นชิ้นส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์ ดังนั้นทั้งสองประเทศจึงมีความสัมพันธ์ทางการค้าแบบขาดกันไม่ได้ ขณะที่ประเทศทั้งสองก็ยังคงช่วงชิงโอกาสในการเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ภายหลัง นาย โดนัลด์ ทรัมป์ ชนะการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐฯ ก็เริ่มดำเนินนโยบาย America First (นโยบายอเมริกามาก่อน) โดยนโยบายของทรัมป์ ที่มีรักษาผลประโยชน์ของประเทศตนเองก่อน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่เน้นเรื่องของกำไร-ขาดทุนเป็นหลัก การไม่สนับสนุนให้มีการค้าแบบเสรีของทรัมป์ ส่งผลโดยตรงกับประเทศคู่ค้าต่างๆ จากการตั้งกำแพงภาษีเพื่อสกัดกั้นสินค้าของสหรัฐฯ

ทางฝ่ายจีน นโยบาย Made in China 2025 ที่นายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีจีนประกาศเป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อนำจีนไปสู่การเป็นมหาอำนาจด้านอุตสาหกรรมและการผลิตของโลกในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า เป็นผู้นำอุตสาหกรรมด้วยนวัตกรรมการผลิตแบบสมาร์ตแฟคเตอรี ซึ่งนโยบายของจีนดังกล่าวทำให้สหรัฐฯ มีข้อกังวลอย่างมาก รวมทั้งปัญหาสินค้าบางรายการของจีนที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งประเด็นนี้ทำให้ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ไม่พอใจ อีกหนึ่งประเด็นสำคัญคือสหรัฐฯ มีการขาดดุลการค้าให้กับจีนสูงสุดด้วยมูลค่ากว่า ๓.๗๕ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จากยอดขาดดุลการค้ารวมมูลค่าสูงถึง ๘.๑ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

จากการประกาศใช้นโยบายยุทธศาสตร์ชาติที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จีนต้องการส่งเสริมให้โลกมีการค้าแบบเสรีโดยใช้อุตสาหกรรมขั้นสูงเป็นตัว

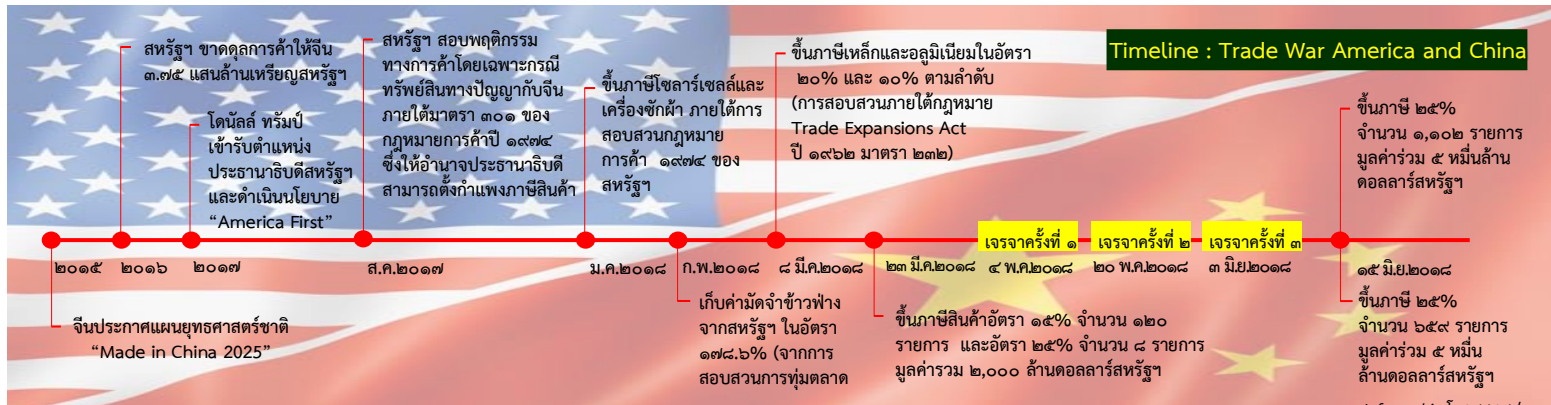
ขับเคลื่อน แต่สหรัฐฯ ต้องการรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยเน้นเรื่องของกำไร - ขาดทุนเป็นหลัก จึงได้ทำการทบทวนยอดการค้าดุลการค้าที่สหรัฐฯ เป็นฝ่ายเสียเปรียบ โดยเฉพาะกับจีนที่สหรัฐฯ เสียดุลการค้าให้จีนมากเป็นอันดับหนึ่ง อันนำมาสู่สงครามการค้าระหว่างกันในปัจจุบัน

ความพยายามเจรจาทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ - จีน

ในช่วงแรก เมื่อวันที่ ๔ พ.ค.๖๑ สหรัฐฯ ได้เรียกร้องให้จีนลดยอดขาดดุลการค้าอย่างน้อย ๒ แสนล้านดอลลาร์ภายในปี ๒๕๖๓ และขอให้ปรับปรุงกฎระเบียบการคุ้มครองเทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญา ยกเลิกการสนับสนุนอุตสาหกรรมขั้นสูงและยกเลิกข้อจำกัดการลงทุนของสหรัฐฯ ในบางอุตสาหกรรม แต่จีนได้ร้องขอให้สหรัฐฯ เสนอข้อเรียกร้องที่เป็นไปได้

อย่างไรก็ดี ในวันที่ ๒๐ พ.ค.๖๑ จีนก็ได้ยื่นข้อเสนอเพิ่มการนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตรและพลังงาน ยกเลิกการขึ้นภาษ้นำเข้าข้าวฟ่างจากสหรัฐฯ และปรับปรุงกฎระเบียบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยข้อเสนอของจีนทั้งหมดจะเป็นโมฆะ หากสหรัฐฯ ยังใช้มาตรการกีดกันทางการค้าหรือมีการปรับขึ้นภาษ้นำเข้า อย่างไรก็ดี การเจรจาทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนไม่ประสบผลสำเร็จและกลับทำให้สถานการณ์ที่ความรุนแรงขึ้น

วันที่ ๑๕ มิ.ย.๖๑ สหรัฐฯ ประกาศขึ้นภาษีสินค้าที่นำเข้าจากจีน ๒๕% ในสินค้ากลุ่มแรก ๘๑๘ รายการ มีมูลค่า ๓.๔ หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ได้แก่ ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ และยางล้อสำหรับอากาศยาน และสินค้ากลุ่มที่สอง จำนวน ๒๘๔ รายการ มีมูลค่า ๑.๖ หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ได้แก่ ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า เคมี และเคมีภัณฑ์ ภายในวันเดียวกันนั้นรัฐบาลจีนก็มีประกาศขึ้นภาษีสินค้านำเข้าที่มาจากสหรัฐฯ ด้วยอัตราภาษีและมูลค่าสินค้าที่เท่าเทียมกัน คือขึ้นภาษี ๒๕% สำหรับกลุ่มแรก จำนวน ๕๔๕ รายการ

คิดเป็นมูลค่า ๓.๔ หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ได้แก่ สินค้าเกษตร ผลไม้ เนื้อสัตว์แช่แข็ง อาหารทะเล และรถยนต์ไฟฟ้า และสินค้ากลุ่มที่สอง จำนวน ๑๑๔ รายการ มูลค่า ๑.๖ หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ได้แก่ เคมีและเคมีภัณฑ์ ถ่านหิน ปิโตรเลียม และอุปกรณ์การแพทย์ อันถือเป็นความล้มเหลวทางการเจรจาทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน อีกครั้งหนึ่ง

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๒ ก.ค.๖๑ กระทรวงพาณิชย์จีนออกแถลงการณ์ชี้แจงและตอบโต้สหรัฐฯ ในข้อกล่าวหาที่ว่าจีนละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และการบังคับให้ถ่ายโอนเทคโนโลยี เป็นการบิดเบือนและไม่มีมูลความจริง โดยปัจจุบันจีนให้ความสำคัญและทรัพย์สินทางปัญญาในทุกสาขา จีนไม่มีข้อบัญญัติว่าด้วยข้อบังคับให้ผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามาในจีนต้องถ่ายโอนเทคโนโลยี และจีนยังยืนยันที่จะปฏิบัติตามนโยบาย Made in China 2025 ที่มุ่งเน้นการค้าแบบเสรีต่อไป สำหรับปัญหาสงครามการค้าที่สหรัฐฯ เป็นผู้เริ่มต้นนั้น จีนได้แสดงท่าทีคัดค้านต่อพฤติกรรมกีดกันทางการค้าของสหรัฐฯ และเรียกร้องให้นานาประเทศที่ได้รับความเสียหายจากการกีดกันทางการค้าของสหรัฐฯ ร่วมมือกันต่อต้าน ซึ่งนานาประเทศที่ได้รับผลกระทบต่างมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า จีนกับสหรัฐฯ ควรใช้วิธีการเจรจาหรือเพื่อหาทางออกร่วมกัน มากกว่าการตอบโต้กันด้วยการตั้งกำแพงภาษีนำเข้าอย่างที่เป็นอยู่

โดยสรุป จากข้อเรียกร้องของสหรัฐฯ ที่จีนไม่สามารถยอมรับได้ถึงแม้จะมีการเจรจาทางการค้าระหว่างกันอยู่หลายครั้งแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ จึงนำไปสู่การตอบโต้ด้วยการประกาศขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าระหว่างกัน

ผลกระทบต่อการค้าโลก

- ผลกระทบด้านบวก

ทั้งสหรัฐฯ และจีนมีความจำเป็นต้องหาสินค้านำเข้าจากประเทศอื่นเพื่อทดแทน ด้วยปัจจัยนี้ทำให้เกิดประเทศคู่ค้ารายใหม่โดยเฉพาะในแถบภูมิภาคเอเชียทดแทน ถือเป็นโอกาสในการค้าให้กับประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียรวมถึงประเทศไทย ให้ได้มีบทบาทในห่วงโซ่การผลิตของทั้งสองประเทศด้วยเช่นกัน และยังลดผลกระทบที่เกิดจากการปรับขึ้นภาษีภายในห่วงโซ่การผลิตของทั้งสองประเทศให้น้อยลง

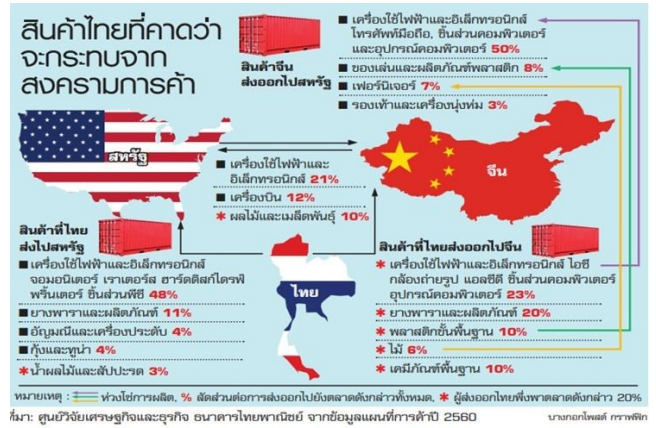
- ผลกระทบด้านลบ

หากจีนมีแนวโน้มที่จะใช้มาตรการควบคุมค่าเงินหยวนให้อ่อนค่าลงเพื่อตอบโต้สหรัฐฯ และสร้างรายได้เปรียบในการส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐฯ มาตรการดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ย ตลาดเงินและตลาดหุ้นทั่วโลก ซึ่งไม่เป็นผลดีกับเศรษฐกิจโลกที่กำลังจะฟื้นตัวฟื้นวิกฤตในช่วงนี้

ผลกระทบต่อไทย

จากสถิติการส่งออกของประเทศไทยในปี ๒๕๖๐ ไทยส่งออกไปยังจีนมากที่สุด มีมูลค่าการค้าระหว่างกัน ๒,๕๑๐,๔๖๒ ล้านบาท รองลงมาคือสหรัฐฯ ๑,๘๕๒,๒๓๖ ล้านบาท ดังนั้นสินค้าส่งออกของไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่คุณค่าของทั้งสองประเทศ จึงมีความเสี่ยงต่อการถูกเรียกเก็บภาษีส่งออกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ยางพารา และชิ้นส่วนรถยนต์ ที่ไทยมีการส่งออกไปยังทั้งสองประเทศมากที่สุด และไทยอาจได้รับผลกระทบจากการอ่อนตัวของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ และการอ่อนตัวของค่าเงินสกุลอื่นๆ ที่ได้รับผลกระทบด้วย ดังนั้นการลดความเสี่ยงจากการส่งออกสินค้าไปยังสหรัฐฯ และจีน โดยหาตลาดเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่สามเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการส่งออกของไทย

สำหรับการประกาศใช้มาตรการการกีดกันสินค้าของทั้งสหรัฐฯ และจีน ที่หวังผลตอบโต้กันเพียงสองประเทศเท่านั้น ประเทศไทยจะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่อาจได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยเช่นเดียวกับประเทศคู่ค้าอื่นๆ โดยทั้งสหรัฐฯ และจีนอาจมีการปรับเปลี่ยนแผนการลงทุนหรือมีความจำเป็นที่จะต้องหาสินค้าจากประเทศอื่นทดแทน

ไทยจึงควรใช้โอกาสนี้ตั้งความสนใจจากนักลงทุนโดยอาศัยยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยเพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ผ่านการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ “ประเทศไทย ๔.๐” ที่รัฐบาลได้ชูโครงการ “ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC” เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในอนาคต โดยใช้พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของไทย ให้เป็นฐานรองรับการลงทุน และขยายตลาดส่งออกไปยังแหล่งอื่นๆ เพื่อลดความเสี่ยงของตลาดส่งออก โดยไม่หวังพึ่งพาจีนหรือสหรัฐฯ มากจนเกินไป

บทสรุป

จากสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ ที่กำลังดำเนินต่อไปอย่างไม่มีข้อยุติและทวีความรุนแรงขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมและการส่งออกที่อยู่ในห่วงโซ่การผลิตของทั้งสองประเทศ และอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เศรษฐกิจของโลกที่กำลังฟื้นตัวได้รับผลกระทบจากอัตราดอกเบี้ยและค่าเงินที่ผันผวนอีกครั้ง แต่ก็นับเป็นโอกาสที่ดีที่ประเทศผู้ผลิตและส่งออกในแถบภูมิภาคเอเชียรวมถึงไทย จะได้มีโอกาสดึงนักลงทุนเข้ามาในตลาดของตนเอง โดยเฉพาะไทยที่มีแผนเชิญชวนนักลงทุนให้เข้ามาในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC และนับเป็นโอกาสดีที่ไทยจะผลักดันให้ตนเองเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของอาเซียนต่อไป

ในส่วนของกองทัพควรมีการเตรียมความพร้อมรับมือกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย เนื่องจากการประกาศขึ้นภาษีนำเข้าสินค้าของสหรัฐฯ และจีน มีผลทำให้สินค้านำเข้าจากทั้งสองประเทศมีมูลค่าสูงขึ้น ประเทศไทยมีการนำเข้ายุทธโปกรณ์จากทั้งสองประเทศอยู่ในระดับสูง ขณะที่ประเทศไทยไม่ได้มีการผูกขาดการซื้อขายยุทธโปกรณ์จากประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่ใช้การพิจารณานำเข้ายุทธโปกรณ์ที่มาจากหลากหลายประเทศจึงทำให้ได้รับผลกระทบไม่มากนัก นอกจากนั้น กองทัพควรเพิ่มน้ำหนักความสำคัญให้กับการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในระยะยาว ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยการพัฒนาและผลิตยุทธโปกรณ์ไว้ใช้ในกองทัพ และส่งออกเพื่อจำหน่ายต่อไป

อ้างอิง

- https://thaipublica.org/2018/07/krungsri-research-5-7-2561/
- https://www.posttoday.com/economy/498129
- http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/643205
- https://www.ryt9.com/s/ryt9/245807
- http://www.isnhotnews.com/news/ผลกระทบสงครามการค้า-อเมริกาเขย่าตลาดโลก
- https://www.prachachat.net/finance/news-115059
- http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/644280
- https://www.prachachat.net/finance/news-187485
- https://thestandard.co/us-china-trade-war-and-thai-article/
- http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/article/america_first.pdf
- http://www.thaibizrussia.com/ru/thai-business/detail.php?id=21196

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ